

This question paper contains 2 printed pages]

A—192—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

MARATHI (Optional)

Paper X

(भाषाशास्त्र, व्याकरण व उपयोजित मराठी)

(Friday, 17-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

सूचना :—(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8

(i) भाषा म्हणजे काय ? हे सांगून भाषेची विविध कार्ये सांगा.

(ii) 'भाषा ही मानवाला मिळालेली एक श्रेष्ठ देणगी आहे.' या विधानाची चर्चा करा.

P.T.O.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) ध्वनिपरिवर्तन म्हणजे काय ? हे स्पष्ट करून त्याची कारणे विशद करा.
- (ii) अर्थनिर्मितीच्या शक्ती कोणत्या हे सांगून त्याची चर्चा करा.
3. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) बोलीभाषा म्हणजे काय ? हे सांगून बोलीचे विशेष नोंदवा.
- (ii) प्रमाणभाषा म्हणजे काय ? ते स्पष्ट करून तिच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
4. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) वर्णनात्मक भाषा अभ्यासपद्धतीचे स्वरूप आणि महत्त्व विशद करा.
- (ii) ऐतिहासिक भाषा अभ्यासपद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा.
5. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : 8
- (i) अविकारी शब्द
- (ii) शब्दांच्या जाती
- (iii) कारक आणि कारकार्थ
- (iv) विभक्तीचे प्रत्यय.

This question paper contains 16 printed pages]

A—219 to 221—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

ECONOMICS (Optional)

Paper XI

(Industrial Economics)

Or

(Mathematical Economics)

Or

(Quantitative Techniques)

(Wednesday, 22-4-2015) Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

(Industrial Economics)

N.B. :—(i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

1. Explain the Sargent Florence's theory of Industrial Location ? 10

सार्जट फ्लोरेन्सचा औद्योगिक स्थानियीकरण सिद्धांत स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the characteristics of Joint Stock Company.

संयुक्त स्कंध प्रमंडळाची वैशिष्ट्ये सांगा.

2. Explain the causes of Industrial Combination. 10

औद्योगिक संयोगाची कारणे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the Weber's theory of Industrial Location.

वेबरचा औद्योगिक स्थानियीकरणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. Explain the merits and demerits of Partnership. 10

भागीदारीचे गुण व दोष स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the importance of Industrialization.

औद्योगिककरणाचे महत्त्व सांगा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Individual Proprietorship;

(ii) Regional Imbalance.

(iii) Decentralization of industries in Maharashtra;

(iv) Vertical Combination.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(i) एक व्यक्ती संघटन;

(ii) प्रादेशिक असमतोल;

(iii) महाराष्ट्रातील उद्योगाचे विकेंद्रीकरण;

(iv) उर्ध्व संयोग.

OR

(किंवा)

(Mathematical Economics)

N.B. :—(i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Use of calculator is permitted.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) गणकयंत्राच्या वापरास परवानगी आहे.

1. Explain the concept of constant and equation. 10

स्थिरांक आणि समीकरण या संकल्पना स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Verify whether $AB = BA$ for the matrices :

$$A = \begin{bmatrix} 3 & 2 & 1 \\ 2 & -2 & 3 \\ 1 & 2 & 4 \end{bmatrix} \text{ and } B = \begin{bmatrix} 2 & 3 & -2 \\ -3 & 1 & 2 \\ 2 & 2 & 3 \end{bmatrix}$$

$$A = \begin{bmatrix} 3 & 2 & 1 \\ 2 & -2 & 3 \\ 1 & 2 & 4 \end{bmatrix} \quad \text{आणि} \quad B = \begin{bmatrix} 2 & 3 & -2 \\ -3 & 1 & 2 \\ 2 & 2 & 3 \end{bmatrix}$$

या सारण्यासाठी $AB = BA$ हे तपासा.

2. State the first order and second order condition for maxima and minima. 10

महत्तम आणि न्यूनतम मूल्यासाठी प्रथम क्रमाची व दुसऱ्या क्रमाची अट सांगा.

Or

(किंवा)

Solve the equations with the help of matrix :

$$2x_1 + 3x_2 - x_3 = 9$$

$$x_1 + x_2 + x_3 = 9$$

$$3x_1 - x_2 - x_3 = -1.$$

सारणीच्या साहाय्याने समीकरणे सोडवा :

$$2x_1 + 3x_2 - x_3 = 9$$

$$x_1 + x_2 + x_3 = 9$$

$$3x_1 - x_2 - x_3 = -1.$$

3. Explain the meaning and rules of differentiation. 10

विकलनाचा अर्थ स्पष्ट करून नियम सांगा.

Or

(किंवा)

Find the maximum and minimum values of the following functions :

(i) $y = x^3 - 3x + 12$

(ii) $y = 4x^2 - 16x - 20.$

खालील फलांची महत्तम आणि न्यूनतम मूल्ये काढा :

(i) $y = x^3 - 3x + 12$

(ii) $y = 4x^2 - 16x - 20.$

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Variable;

(ii) Function;

(iii) If

$$A = \begin{bmatrix} 2 & 3 & -4 \\ 5 & -6 & 7 \\ 1 & 8 & -9 \end{bmatrix} \text{ and } B = \begin{bmatrix} 4 & 2 & 3 \\ -7 & 5 & 1 \\ 6 & -9 & 3 \end{bmatrix}$$

show that $A + B = B + A$.

(iv) Find the first and second order partial derivatives of the following functions :

(a) $z = x^3 + y^2 - 20;$

(b) $z = 5x - 6y + 8.$

धोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(i) चल;

(ii) फल;

(iii) जर

$$A = \begin{bmatrix} 2 & 3 & -4 \\ 5 & -6 & 7 \\ 1 & 8 & -9 \end{bmatrix} \text{ आणि } B = \begin{bmatrix} 4 & 2 & 3 \\ -7 & 5 & 1 \\ 6 & -9 & 3 \end{bmatrix}$$

तर $A + B = B + A$ हे दाखवा.

(iv) खालील फलांचे प्रथम आणि द्वितीय क्रमाचे आंशिक विकलज काढा :

(a) $z = x^3 + y^2 - 20;$

(b) $z = 5x - 6y + 8.$

OR

(किंवा)

(Quantitative Techniques)

N.B. :—(i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Use of calculator is permitted.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) गणकयंत्राच्या वापरास परवानगी आहे.

1. Explain the concept of statistics and population.

10

सांख्यिकी आणि विश्व संकल्पना स्पष्ट करा.

WT

(9)

A—219 to 221—2015

Or

(किंवा)

Calculate the Karl Pearson's coefficient of correlation from the following data. (Use assumed mean for X and Y as 25 and 10 respectively) :

X	Y
21	2
22	4
23	6
24	8
25	10
26	12
27	14
28	16
29	18

P.T.O.

खालील माहितीवरून कार्ल पिअर्सनचा सहसंबंध गुणक काढा. (X आणि Y साठी अनुक्रमे 25 आणि 10 ही गृहित माध्ये वापरा) :

X	Y
21	2
22	4
23	6
24	8
25	10
26	12
27	14
28	16
29	18

2. Explain the concept of sample space and event. 10

नमुना अवकाश आणि घटना संकल्पना स्पष्ट करा.

WT

(11)

A—219 to 221—2015

Or

(किंवा)

Calculate the regression equation of 'X' on 'Y' by the least squares method from the following data :

X	Y
2	4
3	3
4	6
5	2
6	1

खालील समकावरून न्यूनतम वर्ग पद्धतीच्या साहाय्याने 'X' चे 'Y' वर आधारित प्रतिपगमन समीकरण काढा :

X	Y
2	4
3	3
4	6
5	2
6	1

P.T.O.

3. Explain the properties of Karl Pearson's coefficient of correlation. 10

कार्ल पिअर्सनच्या सहसंबंध गुणकाचे गुणधर्म स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Find out the Karl Pearson's coefficient of skewness from the following data :

X	Y
10	8
20	14
30	15
40	50
50	10
60	5
70	2

खालील माहितीवरून कार्ल पिअर्सनचा विषमता गुणक काढा :

X	Y
10	8
20	14
30	15
40	50
50	10
60	5
70	2

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Variables;

(ii) Kurtosis;

(iii) Find out first and second moments about the arithmetic mean from the following data :

X	<i>f</i>
5	3
10	5
15	7
20	2
25	1

(iv) Find out the rank correlation coefficient from the following data :

X	<i>f</i>
30	15
40	10
35	8

WT

(15)

A—219 to 221—2015

60	9
75	7
80	5
65	12

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) चले;
- (ii) कुबडेपणा;
- (iii) खालील समंकावरून गणितीय माध्याविषयी प्रथम आणि द्वितीय आघूर्ण काढा :

X	f
5	3
10	5
15	7
20	2
25	1

P.T.O.

(iv) खालील माहिती वरून श्रेणी सहसंबंध गुणक काढा :

X	f
30	15
40	10
35	8
60	9
75	7
80	5
65	12

This question paper contains 8 printed pages]

A—156 to 158—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

HISTORY

Paper X

(History of Marathwada)

Or

[History of Mughal India (1526-1707)]

Or

[History of China (1840-1949)]

(Thursday, 9-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

(History of Marathwada)

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

1. Write the archaeological sources of the History of Marathwada. 10

मराठवाड्याच्या इतिहासाची भौतिक साधने लिहा.

Or

(किंवा)

Write the achievements of Ramchandradeo.

रामचंद्रदेवची कामगिरी लिहा.

2. Describe the social and educational condition under Nizam. 10

निजामकालीन सामाजिक आणि शैक्षणिक परिस्थितीचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Write the achievement of Arya Samaj in Hyderabad Freedom Struggle.

हैद्राबाद मुक्तिलढ्यातील आर्यसमाजाचे कार्य लिहा.

3. Explain the achievement of Hyderabad State Scheduled Caste Federation. 10

हैद्राबाद स्टेट शेड्युल्डकास्ट फेडरेशनची कामगिरी स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Give an account of achievement of Gautamiputra Satkarni.

गौतमिपुत्र सातकर्णीच्या कामगिरीचा आढावा घ्या.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Krishna-I;

(ii) Hyderabad State Depressed Classes Association;

(iii) Razakar;

(iv) Give the information of Vakatak's Watsgurm Branch.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोनवर) :

(i) कृष्ण पहिला;

(ii) हैद्राबाद स्टेट डिप्रेसड क्लासेस असोसिएशन;

(iii) रझाकार;

(iv) वाकाटकांच्या वत्सगुल्म शाखेची माहिती लिहा.

OR

(किंवा)

[History of Mughal India (1526-1707)]

N.B. :—(i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Narrate the political conditions of North India on the eve of Babur's Invasion. 10

बाबराच्या आक्रमणाच्या वेळची उत्तर भारताची राजकिय परिस्थिती वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Describe the Religious Policy of Akbar.

अकबराचे धार्मिक धोरण स्पष्ट करा.

2. Discuss the sources of Mughal History. 10

मोगलांच्या इतिहासाच्या साधनाची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Explain the early life and achievement of Sher Shah Suri.

शेरशाहा सुरीचे चरित्र सांगून त्याची कामगिरी स्पष्ट करा.

3. Describe the First Battle of Panipat (1526 A.D.). 10

पानिपतच्या पहिल्या युद्धाचे (इ.स. 1526) वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Explain the early life and achievement of Humayun.

हुमायुनचे चरित्र सांगून त्याची कामगिरी स्पष्ट करा.

4. Write short notes on any two of the following : 10

(i) Din-i-Ilahi;

(ii) Deccan Policy of Akbar;

(iii) Battle of Chausa (1539 A.D.);

(iv) Administration of Sher Shah.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

(i) दीन-ए-इलाही;

(ii) अकबराचे दक्षिण धोरण;

(iii) चौसाची लढाई (इ.स. 1539);

(iv) शेरशाहाचे प्रशासन.

OR

(किंवा)

[History of China (1840-1949)]

N.B. :—(i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Describe the Second Opium War.

10

दुसऱ्या अफुच्या युद्धाचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Write a note on Reforms movement.

सुधारणा चळवळीवर टिपा लिहा.

2. Describe *three* principles of Dr. Sun-yet-Sen. 10

डॉ. सन-यत-सेन यांच्या तीन तत्वांचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Narrate the causes of Taiping Rebellion.

तैपिंगच्या उठावाची कारणे सांगा.

3. Explain the nature of Revolution, 1911. 10

1911 च्या प्रजासत्ताक क्रांतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the philosophy of Confucius.

कन्फ्युशिअसचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

(i) Yuan-Shih-Kai

(ii) Dr. Sun-yet-Sen

(iii) Kang-yu-Vee

(iv) First Opium War.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोनवर) :

(i) युआन-शि-काई

(ii) डॉ. सन-यत-सेन

(iii) कांग-यु-वी

(iv) पहिले अफुचे युद्ध.

This question paper contains 8 printed pages]

A—183 to 185—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

HISTORY

Paper XI

(History of Modern Maharashtra)

OR

(Women in Indian History)

OR

(Thoughts of Dr. B.R. Ambedkar)

(Wednesday, 15-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

(History of Modern Maharashtra)

N.B. :- (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

1. Give an account of the social and religious condition of Maharashtra in 19th Century. 10

19व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक व धार्मिक स्थितीचा आढावा घ्या.

Or

(किंवा)

State the information about Press in Maharashtra in British rule.

ब्रिटीशकालीन महाराष्ट्रातील वृत्तपत्रांची माहिती सांगा.

2. Give an account of the Administration in British rule. 10

ब्रिटीशकालीन प्रशासनाचा आढावा घ्या.

Or

(किंवा)

Describe the social reforms of Mahatma Jyotirao Phule.

महात्मा ज्योतीराव फुले यांच्या सामाजिक सुधारणेचे वर्णन करा.

3. Explain the social work of Pandita Ramabai. 10

पंडीता रमाबाई यांचे सामाजिक कार्य लिहा.

Or

(किंवा)

State the social reforms of Lokhitwadi.

लोकहितवादींच्या सामाजिक सुधारणा सांगा.

4. Write short notes on any *two* of the following : 10

(i) Work of Christian Missionaries

(ii) Uprising of the Ramoshis

(iii) Vasudeo Balwant Phadke

(iv) Economical condition in 19th century.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

(i) ख्रिश्चन मिशन-यांचे कार्य

(ii) रामोशांचा उठाव

(iii) वासुदेव बळवंत फडके

(iv) 19व्या शतकातील आर्थिक स्थिती.

OR

(किंवा)

(Women in Indian History)

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the achievement of Maharani Tarabai in the Maratha Independence War. 10

महाराणी ताराबाई यांचे मराठा स्वातंत्र्य संग्रामातील योगदान स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the achievement of Sanghmitra in the propagation of Buddhist religion.

संघमित्रा यांची बौद्ध धर्मप्रसारातील कामगिरी स्पष्ट करा.

2. Explain the causes of Razia Sultan's Defeat. 10

रजिया सुलतानाच्या पतनाची कारणे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Describe the work of Pandita Ramabai in the field of women.

पंडिता रमाबाई यांच्या 'महिला विषयक' कार्याचे वर्णन करा.

3. Evaluate the Educational work of Savitribai Phule. 10

सावित्रीबाई फुले यांच्या शैक्षणिक कार्याचा आढावा घ्या.

Or

(किंवा)

Describe the progressive thoughts of Tarabai Shinde.

ताराबाई शिंदे यांच्या पुरोगामी विचारांचे वर्णन करा.

4. Write short notes on any two of the following : 10

(i) Lopamudra

(ii) Nagnika

(iii) Jijabai

(iv) Ahilyabai Holkar.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) लोपामुद्रा
- (ii) नागणिका
- (iii) जिजाबाई
- (iv) अहिल्याबाई होळकर.

OR

(किंवा)

(Thoughts of Dr. B.R. Ambedkar)

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar for eradication of untouchability. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे अस्पृश्यतानिवारणा बाबतचे विचार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar for democracy.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे लोकशाही बाबत विचार स्पष्ट करा.

2. Describe the educational thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या शैक्षणिक विचारांचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Write an essay on Hindu Code Bill.

हिंदू कोड बिलवर निबंध लिहा.

3. Explain the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in the Round Table Conference. 10

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची गोलमेज परिषदेतील भूमिका स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write an account of Burning of Manusmriti.

मनुस्मृती दहनावर माहिती लिहा.

4. Write short notes on any *two* of the following :

10

(i) Conference of Mangaon

(ii) Conference of Yevla (1935)

(iii) Muknayak

(iv) Mumbai Ilakha Mahar Parishad (1936).

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

(i) मानगाव परिषद

(ii) येवला परिषद (1935)

(iii) मुकनायक

(iv) मुंबई इलाखा महार परिषद (1936).

This question paper contains 8 printed pages]

A—149 to 151—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

HISTORY

Paper IX

[Field of History (Archaeology, Museology, Tourism)]

Or

[Contemporary History of India (1947-1986)]

Or

(Landmarks in World History)

(Wednesday, 8-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

[Field of History (Archaeology, Museology, Tourism)]

N.B. :—(i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

P.T.O.

1. Explain the relation of Archaeology with History and Computer Science. 10

पुरातत्वशास्त्राचा इतिहास व संगणकशास्त्राशी असणारा संबंध स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the collection and classification of Archaeology.

पुरातत्वशास्त्राचे संकलन आणि वर्गीकरण स्पष्ट करा.

2. State the definition and aims of the Museology. 10

वस्तुसंग्रहालयशास्त्राचा व्याख्या सांगून त्याचा हेतू स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Give an account of the development of Archaeology.

पुरातत्वशास्त्राचा विकासाचा आढावा घ्या.

3. Describe the purposes and methods of Excavation. 10

उत्खननाच्या हेतू आणि पद्धतीचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

State the nature and types of Museum.

वस्तुसंग्रहालयाचे स्वरूप आणि प्रकार विशद करा.

4. Write short notes on any *two* of the following : 10

- (i) Meaning of Archaeology;
- (ii) Search of Archaeological Sites;
- (iii) Identification of Museum;
- (iv) Indexing of the Material.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) पुरातत्वशास्त्राचा अर्थ;
- (ii) पुरातत्वशास्त्राच्या स्थलांचा शोध;
- (iii) वस्तुसंग्रहालयाचा परिचय;
- (iv) वस्तुंची सुचीकरणे.

OR

(किंवा)

[Contemporary History of India (1947-1986)]

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Narrate the problems of Princely states Integration. 10

संस्थाने विलिनीकरणाच्या समस्या विशद करा.

Or

(किंवा)

Write the salient features of Indian Constitution.

भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.

2. Explain the Internal policy of Pandit Jawaharlal Nehru. 10

पंडित जवाहरलाल नेहरूंचे अंतर्गत धोरण स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write a detailed note on Integration of Princely States.

संस्थानांच्या विलिनीकरणावर सविस्तर टिप लिहा.

3. Describe the achievements of Pandit Nehru about Industrial Development.

10

औद्योगिक विकासातील पंडित नेहरूंचे योगदान लिहा.

Or

(किंवा)

Review making of the Indian Constitution.

भारतीय राज्यघटनेच्या निर्मितीचा आढावा घ्या.

4. Write short notes on any two of the following :

10

- (i) Private Sector;
- (ii) First General Election;
- (iii) Refugees and their problems;
- (iv) Agriculture development in Pandit Nehru's period.

P.T.O.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) खाजगी क्षेत्र;
- (ii) प्रथम सार्वत्रिक निवडणूक;
- (iii) निर्वासित व त्यांची समस्या;
- (iv) पंडित नेहरूकालीन कृषि प्रगती.

OR

(किंवा)

(Landmarks in World History)

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. State the causes of Renaissance in Europe.

10

युरोपातील प्रबोधनाची कारणे सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the effects of American Revolution.

अमेरिकन राज्यक्रांतीचे परिणाम स्पष्ट करा.

2. Describe the political and social conditions responsible for French Revolution of 1789 A.D. 10

1789च्या फ्रेंच राज्यक्रांतीसाठी जबाबदार ठरलेल्या राजकीय व सामाजिक परिस्थितीचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

State the various causes of Industrial Revolution.

औद्योगिक क्रांतीची विविध कारणे सांगा.

3. Explain the development of Industrial Revolution. 10

औद्योगिक क्रांतीचा विकास स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the importance of French Revolution of 1789 A.D.

1789च्या फ्रेंच राज्यक्रांतीचे महत्व स्पष्ट करा.

4. Write short notes on any *two* of the following : 10

(i) Effects of Renaissance in Europe;

(ii) Boston Tea-Party;

(iii) Bastille's Fall;

(iv) Causes of American Revolution.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

(i) युरोपातील प्रबोधनाचे परिणाम;

(ii) बोस्टन-टी-पार्टी;

(iii) बॅस्टिलचा पाडाव;

(iv) अमेरिकन क्रांतीची कारणे

This question paper contains 2 printed pages]

A—188—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

MARATHI

Paper IX

(मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास)

(Thursday, 16-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :—(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8

(i) म्हांइभटांनी लिहीलेल्या चरित्रग्रंथा आधारे श्रीगोविन्दप्रभूचे व्यक्तिमत्व रेखाटा.

(ii) महदंबेच्या धवळ्याचे विशेष लिहा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8

(i) संत नामदेवांनी वर्णिलेल्या 'चरित्रात्मक अभंगाचे' स्वरूप स्पष्ट करा.

(ii) संत नामदेवांच्या 'बाळक्रीडेच्या अभंगाचे' स्वरूप विशद करा.

P.T.O.

3. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) संत ज्ञानेश्वरांच्या ग्रंथकर्तृत्वाचा आढावा घ्या.
- (ii) 'ज्ञानेश्वरीचे' काव्यविशेष लिहा.
4. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) 'लोकशिक्षक' म्हणून संत एकनाथांचे कार्य स्पष्ट करा.
- (ii) संत एकनाथांच्या भारुडाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
5. टिपा लिहा (कोणताही दोन) : 8
- (i) मुकुंदराजांचा विवेकसिंधू
- (ii) ताटीचे अभंग
- (iii) संत कान्होपात्रा
- (iv) संत सावतामाळी.

This question paper contains 2 printed pages]

A—193—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

HINDI (Optional)

Paper X

(भाषा शिक्षण तथा साहित्यशास्त्र)

(Friday, 17-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

(ii) अंकों का वितरण प्रश्नों के अनुरूप है।

1. देवनागरी लिपि के मानक रूप को विशद कीजिए।

15

अथवा

स्वर की परिभाषा देते हुए उसके प्रकार लिखिए।

P.T.O.

2. काव्य-तत्त्वों का परिचय कीजिए। 15

अथवा

रस के विभिन्न अंगों पर प्रकाश डालिए।

3. टिप्पणियाँ लिखिये :

(अ) रोला। 5

अथवा

दोहा।

(ब) मालिनी। 5

अथवा

भुजंगप्रयात।

This question paper contains 2 printed pages]

A—189—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

HINDI (Optional)

Paper IX

(हिंदी भाषा तथा हिंदी साहित्य का इतिहास)

(Thursday, 16-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

(ii) प्रश्नों के अनुसार अंक वितरित हैं।

1. हिंदी भाषा के ऐतिहासिक विकास-क्रम पर प्रकाश डालिए। 15

अथवा

हिंदी की संवैधानिक स्थिति का विवेचन कीजिए।

P.T.O.

2. हिंदी कहानी के उद्भव एवं विकास को स्पष्ट कीजिए। 15

अथवा

प्रेमचंदोत्तर हिंदी कहानी-साहित्य का विश्लेषण कीजिए।

3. निम्नलिखित पर टिप्पणियाँ लिखिये :

(अ) बोली भाषा। 5

अथवा

राजभाषा।

(ब) हिंदी उपन्यास साहित्य में प्रेमचंद का योगदान। 5

अथवा

स्वातंत्र्योत्तर हिंदी उपन्यास साहित्य।

This question paper contains 2 printed pages]

A—196—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

MARATHI (Optional)

Paper XI

(साहित्यशास्त्र व लोकसाहित्य)

(Saturday, 18-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

सूचना :—(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8

(i) पाश्चात्य अभ्यासकांनी सांगितलेल्या व्याख्यांच्या आधारे साहित्याचे स्वरूप विशद करा.

(ii) मम्मटांनी सांगितलेली 'अर्थप्राप्ती' 'व्यवहारज्ञान ही काव्यप्रयोजने' स्पष्ट करा.

P.T.O.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) 'व्यवहारभाषा आणि साहित्याची भाषा' या संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ii) ललित साहित्याच्या भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) शब्दशक्ती म्हणजे काय ? प्रमुख शब्दशक्तींचा परिचय करून द्या.
- (ii) 'लक्षणा' शब्दशक्तीच्या प्रकारांची चर्चा करा.
4. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : 8
- (i) 'विभावानुभावव्यभिचारिसंयोगाद्रसनिष्पत्ति' या रससूत्राची चर्चा करा.
- (ii) विभाव म्हणजे काय ? विभावाच्या प्रकारांचे विवेचन करा.
5. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : 8
- (i) रीतिरात्मा काव्यस्य
- (ii) अभिधा
- (iii) शृंगार
- (iv) अशुभनिवारण.

This question paper contains 3 printed pages]

A—197/198—2015

FACULTY OF ARTS

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

(Theory Pattern)

(वैकल्पिक)

HINDI (हिन्दी)

Paper XI

(भारतीय साहित्य)

OR

(प्रयोजनमूलक हिन्दी)

(Saturday, 18-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

(भारतीय साहित्य)

सूचना :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) अंकों का वितरण प्रश्नों के अनुरूप है ।

P.T.O.

1. 'आयदान' में सजग, सक्षम तथा संवेदनशील नारी का चित्रण हुआ है । चर्चा कीजिए । 15

अथवा

“अम्बेडकरी विचारधारा और नारीवाद का सुंदर संगम 'आयदान' में चित्रित हुआ है ।” स्पष्ट कीजिए ।

2. 'हयवदन' नाटक में चित्रित प्रेम त्रिकोण को स्पष्ट कीजिए । 15

अथवा

'हयवदन' नाटक की कथावस्तु को स्पष्ट कीजिए ।

3. निम्नलिखित पर टिप्पणी लिखिए :

भारतीय साहित्य की परिभाषा । 10

अथवा

भारतीय साहित्य का स्वरूप ।

अथवा

(प्रयोजनमूलक हिंदी)

सूचना :—(i) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(ii) प्रश्नों के अनुसार अंकों का विभाजन है ।

1. प्रयोजनमूलक हिंदी के स्वरूप को विस्तार से समझाइए । 15

अथवा

प्रयोजनमूलक हिंदी की व्याप्ति का परिचय दीजिए ।

2. सरकारी पत्र का स्वरूप स्पष्ट करते हुए उसका प्रारूप तैयार कीजिए । 15

अथवा

आवेदन पत्र का स्वरूप बताकर उसका सोदाहरण परिचय दीजिए ।

3. निम्न पर टिप्पणियाँ लिखिए :

- (अ) अनुवाद की परिभाषा एवं स्वरूप । 5

अथवा

अनुवाद प्रक्रिया ।

- (ब) तकनीकी अनुवाद । 5

अथवा

वार्तानुवाद ।

This question paper contains 3 printed pages]

A—172—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

POLITICAL SCIENCE

Paper X

(Government and Politics of United Kingdom)

(Saturday, 11-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :—(i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Discuss the composition and powers of House of Commons. 10

हाऊस ऑफ कॉमन्सच्या रचना आणि अधिकारांची चर्चा करा.

P.T.O.

WT

(2)

A—172—2015

Or

(किंवा)

Explain the constitution development of United Kingdom.

ब्रिटनच्या संविधानाचा विकास स्पष्ट करा.

2. Write the main features of British Cabinet. 10

ब्रिटिश मंत्रिमंडळाची प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the powers and functions of British Prime Minister.

ब्रिटिश पंतप्रधानाचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

3. Discuss the main features of British Constitutions. 10

ब्रिटिश राज्यघटनेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Explain the features of British Judiciary.

ब्रिटिश न्यायव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Features of Party System;
- (ii) House of Lords
- (iii) King and Crown
- (iv) Labour Party.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) पक्ष पद्धतीची वैशिष्ट्ये;
- (ii) हाऊस ऑफ लॉर्ड्स;
- (iii) राजा आणि राजपद;
- (iv) मजूर पक्ष

This question paper contains 3 printed pages]

A—165—2015

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Third Year) (Fifth Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2015

POLITICAL SCIENCE

Paper IX

(Western Political Thinkers)

(Friday, 10-4-2015)

Time : 2.00 p.m. to 4.00 p.m.

Time—Two Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the concept of Ideal State of Plato.

10

प्लेटोच्या आदर्श राज्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

P.T.O.

WT

(2)

A-165-2015

Or

(किंवा)

State the Machiavelli's thoughts on Religion and Morality.

मॅकेव्हलीचे धर्म व नीतीसंबंधी विचार सांगा.

2. Write in detail Aristotle's thoughts about State. 10

अॅरिस्टॉटलचे राज्यविषयक विचार विस्तृतपणे लिहा.

Or

(किंवा)

Narrate Laski's views on Rights.

लास्कीचे हक्कासंबंधीचे विचार नमूद करा.

3. Examine Aristotle's views on Slavery. 10

अॅरिस्टॉटलच्या गुलामगिरीविषयक विचारांचे परीक्षण करा.

Or

(किंवा)

Explain Plato's theory of Justice.

प्लेटोचा न्याय सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Plato's education theory;
- (ii) Machiavelli's views on Statecraft;
- (iii) Pluralistic theory of sovereignty;
- (iv) Aristotle's views on Property.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) प्लेटोचा शिक्षणविषयक सिद्धांत;
- (ii) मॅकेव्हलीचा राजास उपदेश;
- (iii) सार्वभौमत्वाचा अनेकसत्तावादी सिद्धांत;
- (iv) अॅरिस्टॉटलचे संपत्तीसंबंधी विचार.